

BUITENSPELEN IN WIJCHEN!

Het speelruimtebeleid voor Wijchen om spelen, bewegen en ontmoeten mogelijk te maken en te houden

Inhoudsopgave

Hoofdstuk 1: Doelstelling en probleemformulering	3
1.1 Inleiding	3
1.2 Aanleiding en doelstelling.....	3
1.3 Probleemformulering	4
Hoofdstuk 2: Visie op speelruimtebeleid	5
2.1 Begripsbepaling.....	5
2.2 Opvattingen en wettelijk kader over spelen in de openbare ruimte.....	6
2.2.1 Wettelijk kaders	6
2.2.2 Gemeente Wijchen	6
2.2.3 Verenigde Naties: Spelen in de openbare ruimte is een recht	7
2.2.4 Het Rijk over het belang van sporten, spelen en ontmoeten in de openbare ruimte	8
2.2.5 Provincie Gelderland over het belang van sporten, spelen en ontmoeten in de openbare ruimte.....	9
2.2.6 Informele en formele speelruimte: prikkelende speelruimte en ‘natuurlijk spelen’	9
2.3 Wijchense visie op spelen in de openbare ruimte	10
2.4. Wijchense visie op ontmoeten in de openbare ruimte.....	10
Hoofdstuk 3: Kwantitatief niveau speelvoorzieningen.....	12
3.1 Omvang van de speelruimte	12
3.1.1. De berekening van de reservering van speelruimte	13
3.1.2 Bestemmingplan	13
3.2 Bereikbaarheid	14
3.3 Aantal kinderen per speelvoorziening	15
3.4 Samenvatting	16
Hoofdstuk 4: Kwalitatief niveau speelvoorzieningen.....	17
4.1 Spelsoorten	17
4.2 Inrichting van informele speelplekken	17
4.3 Inrichting van formele speelplekken	18
4.4 Huidige situatie en streefbeeld	19
Hoofdstuk 5: Betrokkenheid van de buurt bij de inrichting van speelplaatsen.....	20
5.1 Formulering Speelruimteplan	20
Hoofdstuk 6: Financiële consequenties van het beleid.....	21
6.1 Kosten nieuw beleid	21
Hoofdstuk 7: Conclusie en aanbevelingen.....	23
7.1 conclusie	23
7.2 Aanbevelingen.....	24
Literatuur.....	26

Hoofdstuk 1: Doelstelling en probleemformulering

1.1 Inleiding

Wat is er natuurlijker dan spelen? Spelen is onlosmakelijk verbonden met leven, welzijn, het functioneren als individu, en met het functioneren als lid van een groep. Bijna iedereen zal onderkennen dat er ruimte moet zijn om te spelen en te bewegen. Jeugdigen hebben recht op speelruimte.

Spelen is belangrijk voor de ontplooiing van de opgroeiende jeugd en belangrijk voor zijn geestelijke en lichamelijke ontwikkeling. Door te spelen verkent het jonge kind zijn omgeving. Het ontmoet andere kinderen, jongeren, volwassenen, en ontdekt allerlei materialen, allerlei mogelijkheden, structuren en situaties. Dit alles is onderdeel van het ontwikkelen van zijn geestelijke en lichamelijke vermogens. Het omgaan met de voorwerpen en situaties in zijn omgeving is een belangrijke voorwaarde voor de latere ontwikkeling van de waarneming, het denken, het probleem oplossen, en het geheugen. Door tijdens het spelen grenzen te verleggen, leert het jonge kind, het basisschoolkind, en de jongere meer zelfvertrouwen in zichzelf te hebben. Zelfvertrouwen is weer belangrijk voor het leggen van sociale contacten.

Kinderen zijn een belangrijke gebruikersgroep van de openbare ruimte. De omgeving waarin zij opgroeien is van invloed op hun latere sociale en lichamelijke ontwikkeling. Een goede omgeving om buiten te spelen en te bewegen is niet alleen belangrijk voor kinderen, maar ook voor het algemeen belang. Een omgeving met spelende kinderen is levendig. Er zijn vaker en meer mensen op straat waardoor de sociale veiligheid verbetert. Buiten spelende kinderen dragen ook bij aan het ontstaan en behoud van een sociaal netwerk in de buurt, niet alleen tussen de kinderen maar ook tussen ouders. Dit creëert een zekere stabiliteit in de buurt, wat eraan kan bijdragen dat mensen er langer willen blijven wonen. Immers een plek die goed is voor kinderen is een goede plek voor iedereen. Dit wordt enigszins tegengesproken door meldingen van overlast. Soms lijkt het alsof een simpele wipkip al tot overlastmeldingen leidt. Een aantrekkelijke woon- en leefomgeving ontstaat daarom alleen als er door alle betrokkenen bij de openbare ruimte wordt samengewerkt.

1.2 Aanleiding en doelstelling

Waarom zou de gemeente Wijchen geld, personeel en ruimte moeten spenderen aan speelvoorzieningen? De eerste aanleg, het onderhoud, het beheer, de aanpassing en periodieke vervanging van jeugd vriendelijke openbare ruimte kost geld. Het is een politieke keuze om dit geld (ieder jaar weer) op tafel te leggen. Daarvoor is het nodig dat men zich bewust is van het belang van buitenruimte (speciaal) voor de jeugd. Veruit de meeste kinderen vinden buiten spelen gewoon leuk. Kinderen die veel en vaak buiten komen, ontwikkelen zich in motorische, cognitieve, creatieve en sociale zin beter dan kinderen die dit niet doen.

Het gewone buitenspelen staat onder druk. Volwassenen eisen de buitenruimte voor zichzelf op. Er is een groep kinderen die steeds minder buiten komt. Dat gaat ten koste van hun ontwikkeling. Aantrekkelijke en goed bereikbare speelruimte is een ondersteuning in de opvoeding en kan de druk op de ouders verlichten. Een goed uitziende wijk heeft een directe relatie met woongenot van ouders en kinderen. Bovendien is een mooie, goed onderhouden, schone speelgelegenheid het visitekaartje van de wijk en draagt als zodanig bij aan het image. Iedereen is gevoelig voor investeringen die het imago van de wijk of dorpskern positieve beïnvloeden.

In de gemeente Wijchen is er op dit moment geen omschreven speelruimtebeleid. Het inrichten van speelplekken gebeurt ad hoc. Er wordt incidenteel geld vrijgemaakt om nieuwe speeltoestellen te

plaatsen. Er ligt echter geen heldere visie op spelen en ontmoeten achter. De gemeente reageert op signalen vanuit de bevolking. De kosten van buitenspeelruimte en de belangen van de jeugd worden dan iedere keer afgewogen tegen de belangen van verkeer of woningbouw. Dit leidt tot versnippering en vaak kostbare oplossingen. Een financiële doorrekening vindt ook niet plaats wanneer speeltoestellen, jongeren ontmoetingsplekken en (breedte)sporttoestellen geplaatst worden. Het budget voor beheer en onderhoud is niet gekoppeld aan arsenaaluitbreiding. Hierdoor zijn er onvoldoende middelen voor beheer en onderhoud. Daarnaast wordt er niet afgeschreven op de toestellen. Als een speeltoestel kapot gaat, is er geen geld om het te vervangen. Om deze redenen is het noodzakelijk dat er een speelruimtebeleid wordt geformuleerd waarbij ook de financiële consequenties worden opgenomen, en uitgewerkt in een beheervisie.

De doelstelling van deze nota is het verkrijgen van een vastgesteld speelruimtebeleid gebaseerd op een samenhangende visie op speelruimte. Speelruimte moet een structurele plek krijgen in het gemeentebestuur. Het streven is om speelvoorzieningen in de wijk op een blijvend kwalitatief hoogwaardig niveau te garanderen. Hierbij wordt rekening gehouden met de samenstelling van de bevolking en is er een evenwichtige spreiding van speelvoorzieningen over Wijchen en de kerkdorpen. Met het beleid kan ingespeeld worden op de vraag van bewoners om speelvoorzieningen.

1.3 Probleemformulering

Deze beleidsnota moet garant staan voor een kwantitatief en kwalitatief aanvaardbaar speelvoorzieningsniveau in de gemeente Wijchen. Het moet antwoord geven op vragen als: "Wat stellen we ons als gemeente als taak ten aanzien van speelvoorzieningen?" Maar ook concreet: "Bewoners uit wijk X hebben om een extra speelplek en/of speeltoestel gevraagd. Is die plek ook nodig? Waar zou die moeten komen? Kan het verzoek voor een speeltoestel gehonoreerd worden?" De probleemstelling luidt dan ook:

Hoe realiseren we aanvaardbare ruimte om te spelen, te bewegen en te ontmoeten in de openbare ruimte van Wijchen?

Onder aanvaardbare ruimte wordt verstaan een ruimte die volstaat aan geformuleerde kwantitatieve en kwalitatieve normen, en die kan rekenen op voldoende draagvlak bij de bewoners. Om deze vraag te kunnen beantwoorden, gaan wij in deze beleidsnota in op:

- de huidige visie die Wijchen heeft op spelen, sporten en ontmoeten in de openbare ruimte;
- wat Wijchen verstaat onder kwantitatief en kwalitatief aanvaardbaar niveau van speelvoorzieningen; en
- de kosten van het speelbeleid (nieuwe speelvoorzieningen, en onderhouds- en vervangingskosten).

In de beheervisie voor speelvoorzieningen "Ruimte voor spelen" wordt met de uitgangspunten van dit speelbeleid gerekend. Met behulp van een quickscan worden de volgende vragen beantwoord:

- het huidige niveau van speelvoorzieningen (2006);
- de verschillen tussen huidig niveau en streefbeeld;
- hoe het streefbeeld gerealiseerd kan worden.

In hoofdstuk 2 wordt ingegaan op de visie op spelen, bewegen en ontmoeten in de openbare ruimte vanuit diverse invalshoeken. Uiteindelijk komen we tot een Wijchense visie. In hoofdstuk 3 worden kwantitatieve normen geformuleerd. In hoofdstuk 4 wordt weergegeven aan welke kwaliteiten de ruimte moet voldoen. Er wordt een samenvatting gegeven van de resultaten van het onderzoek naar de huidige stand van zaken met betrekking tot de speel- en ontmoetingsvoorzieningen. Ook wordt hier het streefbeeld gepresenteerd wanneer de geformuleerde normen worden gehanteerd. Hoofdstuk 5 gaat in op het draagvlak: hoe kan de buurt betrokken worden bij de inrichting van de openbare ruimte om te spelen, bewegen en ontmoeten? Hoofdstuk 6 geeft de financiële consequenties uit de analyse. In hoofdstuk 7 presenteren we de conclusie en aanbevelingen.

Hoofdstuk 2: Visie op speelruimtebeleid

Het vertrekpunt voor speelbeleid begint met een heldere visie op het spelen in de openbare ruimte. Een duidelijke visie op spelen in de openbare ruimte is belangrijk om het speelbeleid handen en voeten te kunnen geven. Hiermee wordt voorkomen dat ad hoc speelvoorzieningen worden gevormd.

In dit hoofdstuk wordt eerst een begripsbepaling gegeven van speelvoorzieningen. Vervolgens gaan we in op onze opvatting tot op heden, en opvattingen van relevante actoren in het speelveld.

2.1 Begripsbepaling

Speelvoorziening: Dit is een verzamelnaam voor speelaanleidingen, speelelementen, speelgelegenheden, ontmoetingsplaatsen voor jongeren, en sport- en speelplaatsen die worden aangelegd in de openbare ruimte. Een speelvoorziening is speciaal ingericht voor kleuters, jeugd en jongeren tot ongeveer 19 jaar. Deze doelgroepen kunnen zich hier op een veilige manier in een gevarieerde uitdagende omgeving lichamelijk, sociaal en geestelijk ontwikkelen door middel van spelen, sporten en ontmoeten.

Speelaanleiding: Hiermee worden alle objecten bedoeld die niet specifiek voor het spelen, ontmoeten, of sporten zijn geplaatst, maar wel een scala aan spelmogelijkheden bieden in de (in)formele speelruimte.

(Speel)toestel: Dit is een voorziening in de formele speelruimte die specifiek geplaatst is voor het spelen, sporten of ontmoeten.

Openbare ruimte: Onder openbare ruimte wordt verstaan de niet uitgegeven bebouwde ruimte. Hieronder vallen plantsoenen, parken, parkeerplaatsen, openbare speelplekken, en trottoirs.

Formele speelruimte: Dit is speelruimte die officieel de bestemming 'spelen' heeft gekregen en ingericht is met speelvoorzieningen.

Informele speelruimte: Het kinderspel beperkt zich niet tot de formele ruimtes. Kinderen kunnen en willen overal spelen. Informele speelruimte is dan ook de ruimte die kinderen en de jongeren voor hun spel gebruiken, of rond te hangen, maar die niet speciaal daarvoor bestemd is. Denk daarbij aan parkeerplaatsen, groenvoorzieningen, parkjes, achterpaden, voetpaden, enzovoorts.

Doelgroep: De doelgroep van het speelruimtebeleid wordt bepaald door degenen die van de openbare informele en formele speelruimte gebruik maken. Je kunt stellen dat kinderen zodra ze kunnen lopen, tot aan kinderen van een jaar of 18 gebruik maken van speelruimte. De scheidslijnen zijn niet haarscherp, maar bij de beoordeling van de speelruimte wordt uitgegaan van onderstaande indeling in leeftijdscategorieën.

Het hele jonge kind (0-5 jaar)

Voor het jonge kind tot drie jaar (peuter) is de speelplek een plaats waar het onder begeleiding van een oudere veilig kan spelen. Het alleen en zelfstandig spelen gebeurt in een besloten omgeving, bijvoorbeeld in huis of in de tuin. Als de kinderen naar de basisschool gaan (kleuter) worden ze langzaam zelfstandiger en mogen ze meer de omgeving gaan verkennen. Dat gebeurt eerst dicht bij huis, zodat ouders toezicht hebben, en later verder de straat in om nieuwe speelmogelijkheden te verkennen.

Het basisschool-kind (6-12 jaar)

De kinderen in de leeftijd van groep 3 tot en met 8 van de basisschool gaan steeds meer op ontdekkingstocht en doen dat ook steeds meer in groepsverband. Basisschoolkinderen van de onderbouw mogen vaak nog niet een drukke weg oversteken en blijven dicht bij huis. Vanaf een

jaar of 8 gaan ze verder de hele wijk in.

De jongeren (13-19 jaar)

Eenmaal op het voortgezet onderwijs treedt er vaak een gedragsverandering op bij kinderen. Deze groep blijkt de openbare speelruimte te gebruiken als verzamelplek, voor ontmoeting (hangplek) en om te sporten. Ze verplaatsen zich zelfstandig over het hele dorp.

2.2 Opvattingen en wettelijk kader over spelen in de openbare ruimte

Er zijn meerdere actoren die zich bezighouden met spelen en bewegen in de openbare ruimte. Hierna volgt een overzicht van het wettelijk kader, en opvattingen van de meest relevante actoren.

2.2.1 Wettelijk kaders

In de gemeente Wijchen zijn geen vastgestelde normen over de invulling van de openbare ruimte met speelvoorzieningen. Ook vanuit de rijksoverheid zijn geen wettelijke ruimtelijke bepalingen over spelen in de openbare ruimte. De enige wettelijke bepaling op dit moment is het Veiligheid- en Attractiebesluit van speeltoestellen. Dit besluit stelt eisen aan het vervaardigen en onderhouden van speeltoestellen en schrijft voor hoe toestellen geplaatst dienen te worden (voldoende ruimte om het toestel, valdempende ondergrond). Op grond van dit besluit moeten toestellen jaarlijks gekeurd worden. Zie voor meer informatie over het attractiebesluit het speelbeheerplan.

2.2.2 Gemeente Wijchen

Notitie uitgangspunten speelbeleid 1999

In het voorjaar van 1999 heeft het college van burgemeester en wethouders een notitie met uitgangspunten speelbeleid in beginsel vastgesteld. Er zijn tien uitgangspunten geformuleerd (zie bijlage 1). De leefbaarheidsgroepen hebben vervolgens gelegenheid gehad hierop te reageren. Wijchen-Oost heeft een reactie gegeven. Die ging over doelgroep, spreiding, inrichting, en betrokkenheid van bewoners. Deze onderwerpen komen in onderhavige nota ook ter sprake. Van het voornemen toen om te komen tot een brede nota met een algemene visie op recreëren, spelen en ontmoeten, is niets meer gehoord.

JOP-notitie Wijchen 1999

Eveneens in het voorjaar van 1999 heeft het College van Burgemeester en Wethouders doelstellingen en uitgangspunten voor jongerenontmoetingsplekken (JOP) vastgesteld in een JOP-notitie. Hiermee heeft het college zich positief uitgesproken over het fenomeen ontmoeten van jongeren en het realiseren van formele jongerenontmoetingsplekken. Voor doelstellingen en uitgangspunten zie bijlage 2. Deze notitie is destijds voorbereid in een werkgroep met daarin vertegenwoordigers van de afdeling WZO, SAZ en ROW. Op twee punten heeft het college een afwijkend standpunt ingenomen. Onderdeel van de notitie was een plan van aanpak waarin stap 1 was een inventarisatie te maken van wensen en noodzaak van voorzieningen. Het college heeft op dit punt vanuit het oogpunt van daadkracht besloten deze inventarisatie niet af te wachten en te beginnen met vlotte realisering van hangplekken. Ten tweede werd in de notitie een afstandsnorm genoemd voor de te realiseren JOP's: minimaal 40 meter van de woonhuizen. Het College heeft in 2000 na ambtelijk advies besloten het afstandscriterium bij de realisatie van een jongerenontmoetingsplaats los te laten. Overeenstemming over de lokatie tussen omwonenden en jongeren moet de boventoon voeren. In de raadscommissie Onderwijs Sociale Zaken en Werkgelegenheid is in maart 2000 gesproken over het voorstel gedoogbeleid te mogen hanteren bij de realisering van JOP's. Hierover is in de gemeenteraad geen overeenstemming bereikt. Dit betekent dat de gebruikelijke RO-procedures gevolgd moeten worden.

Beleidsdoel volgens productbegroting

In de productbegroting voor 2005 is het beleidsdoel van speelplekken voor Wijchen als volgt geformuleerd: "Het onderhouden en instandhouden van speelplaatsen op die locaties waar dit qua

behoefte van de wijk gewenst is. Beheer en onderhoud van speelplekken, overleg met de bewoners van wijken en leefbaarheidsgroepen over onderhoud en renovatie. Het uitvoeren van veiligheidsinspecties en het bijhouden van de onderhoudsadministratie.” In het beleidsvoornemen staat uitdrukkelijk dat voor de vormgeving van het speelbeleid een grote en interactieve participatie van de wijkbewoners en de leefbaarheidsgroepen vereist is.

Impuls Breedtesport en BOS

Het college heeft ingestemd met twee subsidieregelingen op rijksniveau die betrekking hebben op het laten bewegen/sporten van de jeugd: breedtesport en BOS (Buurt, Onderwijs, Sport). In het kader van de Breedtesport-Impuls wordt in Wijchen sinds 2002, met behulp van een forse rijkssubsidie, een aantal activiteiten georganiseerd, waaronder het aanleggen van sportvoorzieningen in de openbare ruimte in het kader van ongeorganiseerd sporten. De regeling in het kader van de breedtesport loopt eind 2007 af.

De BOS-Impuls heeft overeenkomsten met de Breedtesport-Impuls, waarbij het accent ligt op andere aspecten van sport. Deze regeling start in 2007. Binnen de BOS impuls worden op lokaal niveau activiteiten georganiseerd. Deze activiteiten zijn onderdeel van een samenhangend pakket, arrangement genoemd, die de positieve werking van sport en bewegen maximaal benutten. De activiteiten worden in lokale samenwerking van partijen uit de buurt, het onderwijs en sport opgezet. In overleg met de Gelderse Sport Federatie is nagegaan welke mogelijkheden de BOS-Impuls voor Wijchen biedt, en bij op welke achterstanden gefocust kan worden. De regeling kan niet gebruikt worden voor aanschaf van toestellen.

De achterstanden waarop het college in Wijchen zich wil richten zijn gezondheid (leefstijl) en leefbaarheid (jeugd en jongeren in de wijk). Algemeen is er sprake van een toename van het aantal kinderen met overgewicht, en dat geldt ook voor de Wijchense jeugd. Oorzaak is vaak een combinatie van een verkeerd voedingspatroon en te weinig bewegen. Middels een samenhangend pakket van voorlichtingsactiviteiten en (ongeorganiseerd) sporten is het doel dit tij te keren. Het tweede thema is leefbaarheid. Het is belangrijk dat de jeugd ook een plek heeft in de wijk en het dorp; dat ze er gewoon mogen zijn. Middels begeleiding van een professionele kracht kan aandacht besteed worden aan sport en sociale vaardigheden (samenwerken, rekening houden met anderen). Uit onderzoek en de praktijk blijkt dat jongeren door middel van sport en spel ook een socialer gedrag kunnen aanleren. Het kan op deze manier dus ook een bijdrage leveren aan de preventie van jongerenoverlast.

Beide thema's passen bij de prioriteiten die gemeente en instellingen benoemd hebben naar aanleiding van resultaten van een grootschalig jeugdonderzoek. Uit dit onderzoek van de GGD kwam onder andere naar voren dat de volgende onderwerpen aandacht behoeven: een gezonde leefstijl (voeding, beweging), speel- en ontmoetingsplekken in de buurt en het tegengaan van hinderlijk gedrag van jongeren.

Speel- en sportruimte in bestemmingsplannen

De GGD regio Nijmegen heeft onderzoek gedaan naar overgewicht bij de jeugd. De stijging van kinderen met overgewicht volgt de landelijke trend. De GGD is van mening dat gemeenten een taak hebben in het voorkomen van de toename van het overgewicht. Zo lijkt de belangrijkste oorzaak van de toename van overgewicht te liggen in de daling van lichamelijke activiteit. Dit betreft dan niet zozeer het sporten, maar juist de andere vormen van lichamelijk actief zijn, zoals fietsen, lopen en voor kinderen ook buiten spelen. Op deze terreinen kan de gemeente een ondersteunende rol spelen als het gaat om voldoende en veilige voorzieningen. In navolging van het regionaal jeugdonderzoek, is het college akkoord gegaan met de aanbeveling in bestemmingsplannen van woonprojecten voldoende speel- en sportruimte in te bouwen. Het is van belang dat er in alle wijken en dorpen voldoende speel- en ontmoetingsruimte blijft. En ook dat er voldoende speelruimte gerealiseerd wordt in de verschillende nieuwbouwplannen.

2.2.3 Verenigde Naties: Spelen in de openbare ruimte is een recht

Algemeen kan gezegd worden dat woonwijken van nu weinig ruimte hebben voor speelvoorzieningen. Bij nieuwbouwprojecten worden wel speelplekjes ingetekend, maar dit is vaak

een sluitpost van een plan, zeker als het rendement van de exploitatierekening voorop staat. Een speelplekje is dan vaak een soort excuus voor het ontbreken van echte speelruimte in de wijk. Ook in bestaande wijken blijft aandacht nodig voor speelruimte omdat de plekken om te spelen onder druk staan door de behoefte aan andere bestemmingen.

Er is geen expliciete wet die de overheid verplicht om speelplekken aan te leggen. Wel is er het verdrag over de Rechten van het Kind dat de Verenigde Naties heeft aangenomen in 1989. Artikel 31 van dit verdrag luidt: de staten die partij zijn, erkennen het recht van het kind op rust en vrije tijd, op deelneming aan spel en recreatieve bezigheden passend bij de leeftijd van het kind, en op vrije deelneming aan culturele en artistieke activiteiten.

2.2.4 Het Rijk over het belang van sporten, spelen en ontmoeten in de openbare ruimte

De rijksoverheid wil mensen meer aan het bewegen krijgen. Sport en beweging zijn onontbeerlijk voor een goede gezondheid. Overgewicht, hart- en vaatziekten en diabetes (suikerziekte) zijn grootschalige ziektes geworden die een directe relatie hebben met te weinig bewegen. Jaarlijks overlijden zo'n achtduizend mensen aan de gevolgen van te weinig bewegen. Voor een goede gezondheid moet een kind minstens vijf dagen per week gedurende minimaal één uur per dag bewegen; een volwassene moet minimaal een half uur lichamelijk actief zijn (Nederlandse Norm Gezond Bewegen). Sporten, maar ook buitenspelen, fietsen, wandelen en tuinieren zijn manieren om voldoende in beweging te zijn.

De overheid erkent het belang van sport en spel voor de jeugd. Zo heeft het Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport de BOS-impuls in 2004 in het leven geroepen. Gemeenten die samen met buurt-, onderwijs- en sportorganisaties sportieve activiteiten organiseren voor (kwetsbare) jongeren, kunnen sinds 2005 hiervoor een financiële bijdrage krijgen. Dit is de BOS-impuls, waarbij BOS staat voor buurt, onderwijs en sport. De BOS-impuls wil jongeren met achterstanden op het gebied van bijvoorbeeld gezondheid, welzijn of onderwijs een steuntje in de rug geven. Laagdrempelige sport- of bewegingsactiviteiten kunnen deze jongeren stimuleren tot een gezondere levensstijl en probleemgedrag terugdringen.

Minister Dekker van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieu, heeft in een brief op 14 april 2006 gemeenten opgeroepen te zorgen voor voldoende speelruimte voor kinderen. Kinderen verdienen een plek in onze 'grotmensenwereld' aldus de minister in haar brief.

Het Ministerie van VROM vindt dat een goede ruimtelijke ordening een integrale ruimtelijke ordening is en hierin ook voorziet. VROM heeft hierover in de Nota Ruimte een aantal hoofdlijnen aangegeven. De inrichting van de openbare ruimte is de verantwoordelijkheid van gemeenten omdat daar de kennis aanwezig is over de lokale behoeften, knelpunten en mogelijkheden. Veel gemeenten geven al actief invulling aan een dergelijke integrale ruimtelijke ordening. Daar is ook aandacht voor de beschikbaarheid en kwaliteit van ruimte waar kinderen – maar ook volwassenen – veilig kunnen komen en verblijven. De openbare ruimte die als buitenspeelruimte kan worden benut, kan op verschillende manieren zijn ingericht. Natuurlijk met speeltoestellen, maar zeker ook als plein, parkje of trapveldje. Ook openbaar toegankelijke sportvelden, schoolpleinen en daartoe geschikte delen van oevers en natuurterreinen dienen als buitenspeelruimte. Dergelijke plekken vervullen tegelijk een kwaliteitsverhogend element voor de openbare ruimte en bieden ook voor volwassenen ontspannings- en bewegingsruimte en dragen door de ontmoetingsfunctie bij aan sociale cohesie en sociale veiligheid. Voorwaarde is wel dat deze plaatsen goed en veilig bereikbaar en bespeelbaar zijn. In verband met de bereikbaarheid is ook een gelijkmatige verdeling over de gemeente van belang, rekening houdend met de actieradius van de verschillende doelgroepen. VROM verzoekt gemeenten in de ruimtelijke planvorming voldoende ruimte te bestemmen als formele buitenspeelruimte. Als richtgetal geeft de minister mee dat de deskundigen op dit terrein uitgaan van 3% van de voor wonen bestemde gebieden. VROM rekent erop dat gemeenten bij de opzet van nieuwe uitleglocaties dit richtgetal van 3% hanteren. In bestaande situaties nodigt VROM gemeenten uit om zo mogelijk naar dit percentage toe te groeien als hieraan nu niet wordt voldaan. Stoepen en vergelijkbare openbare ruimte worden hierin niet meegeteld. Groenvoorzieningen bijvoorbeeld kunnen hierin wel worden meegeteld, mits deze hiervoor geschikt zijn en de omschrijving in het bestemmingsplan duidelijk maakt dat de gebieden met deze bestemming als speelruimte kunnen fungeren. VROM verzoekt gemeenten daarbij tevens aandacht

te besteden aan de kwaliteit en bereikbaarheid van de buitenspeelruimte.

2.2.5 Provincie Gelderland over het belang van sporten, spelen en ontmoeten in de openbare ruimte

De Provincie Gelderland heeft een beleidsnotitie over sport en bewegen (speelveld in beweging) waarin de provincie onderkent dat sport een belangrijk onderdeel vormt van de sociale infrastructuur van de samenleving. Sport, zo stelt de provincie, speelt zich vooral af op het lokale niveau en is in principe een gemeentelijke verantwoordelijkheid. De provincie kan hierbij ondersteunend optreden. In het deelprogramma Sport en speelruimte voor de jeugd meldt de provincie Gelderland dat “afstemming van ruimtelijke ordening en de spreiding van sportvoorzieningen niet alleen geldt voor de aanleg van grote sportcomplexen, maar ook bij kleinere voorzieningen zoals voetbalveldjes, basketbalpleintjes, enzovoorts. Gemeenten zijn als lokale overheid verantwoordelijk voor de inrichting van de lokale infrastructuur en het ruimtelijke orderingsbeleid. Dit biedt talloze indirecte sturingsmogelijkheden om de jeugd te stimuleren tot sporten en bewegen. Onder meer door: het vrijhouden van groene ruimtes en terreinen binnen de gemeente voor bewegingsactiviteiten voor de jeugd en het aantrekkelijk inrichten van pleintjes en speelveldjes met materialen die uitnodigen tot bewegen. Aandacht is benodigd voor de ontwikkeling van laagdrempelige en voor de jeugd goed toegankelijke sport- en speelruimte in wijken, buurten en kleine kernen, gekoppeld aan de ontwikkeling van het sportbuurtwerk om het gebruik van deze voorzieningen te stimuleren.”

Voor de ontwikkeling van voldoende speelruimte heeft de provincie in zijn streekplan de volgende bepaling opgenomen: In algemene zin geldt dat uitbreiding of herstructurering/transformatie van stedelijk gebied bekeken moet worden op zijn consequenties voor de sociale en culturele kwaliteit van de leefomgeving. Elementen als ruimte voor voorzieningen, speelruimte, ontmoetingsmogelijkheden zijn daarbij medebepalend. De gemeenten bepalen in ruimtelijke plannen waar ruimte moet komen voor de verschillende fysieke voorzieningen en reserveren in deze plannen minimaal 3% van het oppervlak voor speelruimte.

2.2.6 Informele en formele speelruimte: prikkelende speelruimte en ‘natuurlijk spelen’

Het beleid stopt niet bij een speelplek met speeltoestellen. De bespeelbaarheid van de woonomgeving staat voorop. Kinderen kunnen zeer creatief met spel omgaan. Zo kan een transformatorhuisje een voetbaldoel worden. Het krijgt daardoor onverwacht een speelfunctie. Als volwassenen willen wij het spel te veel beheersen. Ouders moeten hun kinderen verantwoord en zinvol “aan hun lot” kunnen overlaten in de openbare ruimte. Daarom is niet alleen de formele speelruimte, maar ook de informele speelruimte belangrijk in de ontwikkeling van de openbare ruimte. Het gaat dus verder dan het speelplekje met speeltoestellen.

Ingenieursbedrijf OBB formuleert het als volgt: “Je zou als voorbeeld in een grasveld – buiten de officiële speelplek – een hoop zand kunnen neerleggen, waar oudere kinderen zich kunnen uitleven. Maar je moet ook eens kijken hoeveel speelmogelijkheden kinderen ontdekken aan een grote kei. De beplanting naast een speelplek moeten we niet vergeten. Kinderen zien er de seizoenswisselingen, ze kunnen er hutten bouwen of in wegkruipen.”

Het bedrijf Kompan, dat speelterreinen ontwerpt en inricht, zegt hierover: “De bestrating, de beplanting en de omgeving horen net zo goed bij het kinderspel als het speeltoestel. De totale omgeving bepaalt of kinderen daar graag willen spelen. Daarom zijn speeltoestellen slechts het meubilair; het kleedt de omgeving aan. Het groen bepaalt de sfeer en geeft een behaaglijk gevoel.” Ook in het project “Ruimte voor Spelen” van de gemeente Arnhem in de wijk Geitenkamp is rekening gehouden met de informele speelruimte: “Kinderen moeten meer kansen krijgen om te spelen. Uitgangspunt daarbij is de bestaande omgeving. Met een beetje goede wil kunnen er ook in de openbare ruimte speelplekken gevonden worden. Informele speelaanleidingen zijn leuker en minder kostbaar dan een wipkip.”

De gemeente Nijmegen heeft in zijn nieuwe speelplan heel duidelijk opgenomen dat het creëren van speelaanleidingen belangrijk is omdat kinderen graag “natuurlijk spelen”. Met zand, water en takken kunnen kinderen zich uitleven en hun fantasie de vrije loop laten. In de herinrichting van speelplekken wordt, indien mogelijk, een combinatie gemaakt van speeltoestellen en ‘natuurlijk spelen’.

Om een evenwichtige aanbod te hebben van de speelfuncties, is het belangrijk dat er verschillende speelmogelijkheden zijn (door inrichting, toestellen, aanleidingen, en ruimte) en dat er voldoende variatie in speeltoestellen en speelfuncties voorkomt. Behalve een aantrekkelijke en prikkelende speelruimte is het ook belangrijk dat de speelruimte veilig is. Wanneer kinderen wordt gevraagd naar speelplekken, blijkt dat ze veel oog hebben voor veiligheid. Als een plek onveilig is, willen kinderen er niet spelen.

2.3 Wijchense visie op spelen in de openbare ruimte

Naar aanleiding van de bovenstaande opvattingen, formuleren wij onze visie op het speelruimtebeleid nu als volgt:

Kinderen zijn volwaardige medegebruikers van de openbare ruimte. Er moet voldoende ruimte en mogelijkheid zijn om te spelen en te bewegen, omdat spelen en sporten bijdragen aan een evenwichtige ontwikkeling van het kind, zowel op sociaal als op lichamelijk vlak. Het speelruimtebeleid richt zich op kinderen in de leeftijd van 0 tot 19 jaar. Informele speelruimte en speelaanleidingen zijn belangrijk. Bij onvoldoende geschikte informele speelruimte zal formele speelruimte gecreëerd moeten worden. De speelruimte moet veilig zijn. Participatie van bewoners in de vormgeving van de speelruimte is heel belangrijk. Het initiatief voor aanpassing van bestaande speelruimte ligt bij de bewoners. In bestemmingsplannen van woonprojecten wordt sport- en speelruimte gereserveerd en speelvoorzieningen opgenomen in de uitvoering. De jeugdigen hebben een stem in hoe de speelplek eruit gaat zien. De gemeente geeft de randvoorwaarden aan. Gemeente en bewoners werken samen bij de uitwerking van de plannen. Er wordt gestreefd naar zoveel mogelijk speelvoorzieningen die uitdagend zijn voor lichaam en geest.

In de visie komt een aantal zaken naar voren die in de volgende hoofdstukken uitgewerkt worden. Het gaat om: omvang formele speelruimte, veiligheid speelruimte, participatie van bewoners en kinderen, soort speelvoorziening, en randvoorwaarden.

2.4. Wijchense visie op ontmoeten in de openbare ruimte

Niet alleen voor kinderen is het belangrijk dat er voldoende geschikte buitenruimte beschikbaar is. Ook jongeren zijn belangrijke gebruikers van de openbare ruimte. Hoewel ze tegenwoordig minder tijd buiten doorbrengen dan enkele decennia geleden, blijft elkaar ontmoeten in de buitenruimte een belangrijke bezigheid voor jongeren. Dat blijkt onder andere wel uit het aantal groepen op straat, zo'n 20 in heel Wijchen.

Wanneer jongeren buiten zijn, hangen ze vaak wat rond. Rondhangen met groepen of groepjes vrienden, samen kletsen en langs winkels slenteren zijn bij uitstek sociale activiteiten. Meestal komen jongeren samen voor de gezelligheid, soms uit verveling en soms ook om gewoon thuis weg te zijn. Een beetje stoer doen, gezien willen worden, zich afzetten tegen volwassenen: het hoort allemaal bij de ontwikkeling van de jeugd. Naast rondhangen speelt deze leeftijdsgroep ook nog buiten, een potje voetballen, skaten of basketballen. Aandacht hiervoor is belangrijk voor de lichamelijke en sociale ontwikkeling van de jeugd. De laatste jaren proberen we een jop te combineren met een sportveld of activiteit. Doel is jongeren uit te nodigen tot beweging.

Het is van belang om ook rekening te houden met de oudere jeugd in de openbare ruimte. Dit kan door te zorgen voor voldoende formele en informele ontmoetingsplekken en voldoende sport- en speelruimte voor deze leeftijdsgroep te realiseren. Het gaat hierbij om informele plekken (bankjes, grasvelden) en formele ontmoetingsplekken (een JOP, een skatebaan).

In hoofdstuk 3 staat de norm waarmee de formele speelruimte per aantal kinderen wordt berekend. Dit is ook uitgangspunt voor het aantal sport- en ontmoetingsplekken voor jongeren. Met name bij

nieuwe woonwijken of herinrichting van bestaande wijken dient voldoende ruimte gereserveerd te worden voor (formele) ontmoetingsruimte voor jongeren.

Bij de keuze voor de voorzieningen betrekken we de jeugd om de bruikbaarheid en hun verantwoordelijkheid hiervoor te vergroten. Wanneer wij rekening houden met deze jongerencultuur wordt de leefbaarheid in de wijk vergroot. Uiteraard worden de omwonenden betrokken bij de keuze voor de locatie van een formele ontmoetingsplek. Zoals alle gebruikers van de openbare ruimte moeten jongeren zich ook aan een aantal afspraken houden. Daarom is er een aantal regels die we met bewoners en jongeren afspreken. Hier gaan we uit van een aantal standaardregels die passen bij de APV van de gemeente. Wanneer een individuele jongere zich herhaaldelijk niet aan de regels houdt volgt een taakstraf via Bureau Halt of Justitie.

Hoofdstuk 3: Kwantitatief niveau speelvoorzieningen

Onder het kwantitatief niveau verstaan we de omvang van speelruimte, de bereikbaarheid (afstand) van speelvoorzieningen, en het aantal kinderen dat gebruik maakt van een speelplek.

3.1 Omvang van de speelruimte

Speeltoestellen kunnen gezien worden als een vervanging van de natuurlijke speelmogelijkheden. De noodzaak van speelplekken neemt toe, naarmate de fysieke ruimte om te spelen afneemt. Uiteraard zal gestreefd moeten worden naar zoveel mogelijk informele speelruimte. De verdichting van de woningbouw, toenemend (auto)verkeer, voorzieningen voor volwassenen en honden, en de onveiligheid door criminaliteit en vandalisme leggen een steeds groter beslag op de beschikbare openbare speelruimte. Om de jeugd toch de gelegenheid te bieden om te spelen, bewegen en ontmoeten, zal in voorkomende gevallen gezocht moeten worden naar vervangende speelruimte. Dat kan in de vorm van formele speelplekken.

Het NUSO is de landelijke organisatie voor speeltuinwerk en jeugdrecreatie. NUSO adviseert en ondersteunt overheden en speeltuinorganisaties op een breed gebied rondom speelruimte. NUSO beschikt over de nodige expertise en ervaring. Als non-profit organisatie is NUSO geheel onafhankelijk en heeft slechts één belang: voldoende en veilige speelruimte creëren voor alle kinderen in Nederland. Het heeft een berekening gemaakt op grond waarvan je kunt bepalen hoeveel ruimte gereserveerd zou moeten worden voor speelruimte. Dit is een richtlijn voor de omvang. De norm hierbij is om 300 m² per hectare te reserveren voor speelruimte. Dit is de 3%-norm die ook door VROM omarmd is. In de richtlijn wordt uitgegaan van formele en informele speelruimte, planniveaus, uitgegeven gebied en openbare ruimte. Eerst lichten we de gebruikte begrippen toe en vervolgens leggen we de richtlijn uit.

Formele en informele speelruimte

Formele speelruimte is de ruimte die officieel de bestemming 'spelen' heeft gekregen. Informele speelruimte is de ruimte die kinderen voor hun spel gebruiken, maar die niet speciaal daarvoor bestemd is. Denk daarbij aan parkeerplaatsen, groenvoorzieningen, parkjes, achterpaden, voetpaden, enzovoorts. De richtlijn die het NUSO geeft, heeft geen betrekking op deze informele speelruimte.

Planniveaus

In een woongebied kun je verschillende planniveaus onderscheiden. Dit zijn de niveaus waarop plannen voor een bepaald beleid betrekking hebben. Zo heb je blok-, buurt-, wijkniveau en bovenwijks niveau. Het blokniveau is het niveau met de hoogste belevingswaarde. Daar voelen mensen zich het meest bij betrokken. In de tabel staan de oppervlaktes per niveau. Deze zijn gemiddelden en zijn in de feitelijke situatie variabel, afhankelijk van de fysieke en sociale situatie.

Tabel 3.1

Niveau	Oppervlakte	Afmeting speelruimte
Blok	1 ha.	10x10 = 100 m ²
Buurt	9 ha.	35x35 = 1225 m ²
Wijk	100 ha.	80x80 = 6400 m ²

Een speelvoorziening op blokniveau ziet er anders uit dan een speelvoorziening op buurtniveau. De laatste zal groter zijn en een andere doelgroep aantrekken. Je kunt zeggen: hoe hoger het niveau, hoe groter de oppervlakte van de speelvoorziening, hoe ouder de doelgroep.

Uitgegeven gebied en openbare ruimte

Het uitgegeven gebied is alle oppervlakte binnen de grenzen van het uit te geven gebied die een bouwbestemming heeft (de woningen met voor- en achtertuinen, winkels, kantoren, enzovoorts). Openbare ruimte is alle ruimte die niet hoort bij de bebouwing. Bijvoorbeeld wegen, parkeerplaatsen, paden, grasvelden, enzovoorts. Het uitgegeven gebied, als getal, is een goede indicatie voor de behoefte aan formele speelruimte. In wijken met veel openbare ruimte is sprake van een relatief lage bebouwingsdichtheid per hectare en dus ook een relatief laag aantal bewoners per hectare. Daardoor is de behoefte aan formele speelruimte minder groot dan in een gebied waar weinig openbare ruimte beschikbaar is en waar een relatief hoog aantal bewoners per hectare woont.

3.1.1. De berekening van de reservering van speelruimte

Op elk planniveau wordt ruimte vrijgemaakt voor formele speelruimte. Afhankelijk van de bevolkingssamenstelling, de bevolkingsdichtheid en de behoefte, wordt bekeken of de speelruimte ingericht wordt als speelvoorziening en zo ja: hoe deze ingericht wordt.

Stap 1: bepaling van een richtlijn per hectare. In onderstaand schema staan de afmetingen van speelruimte per niveau, zoals NUSO die op basis van redelijkheid heeft vastgesteld. De afmetingen worden doorberekend naar de oppervlakte per hectare.

Tabel 3.2

Niveau	Verzorgingsgebied	Afmeting van speelruimte	m ² per ha.
Blok	100 x 100 m = 1 ha	10 x 10 m = 100 m ²	100 m ²
Buurt	300 x 300 m = 9 ha	35 x 35 m = 1225 m ²	136 m ²
Wijk	1000 x 1000 m = 100 ha	80 x 80 m = 6400 m ²	64 m ²
Totaal			300 m ²

Met andere woorden: In een wijk van 100 hectare zou dus 30.000 m² gereserveerd moeten worden voor speelruimte. Dat is 3%.

Stap 2: koppeling van de richtlijn aan de hoeveelheid uitgegeven gebied. Door een vaste richtlijn te geven voor speelruimte per hectare, houd je geen rekening met de hoeveelheid uitgegeven gebied. Want zoals gezegd: hoe minder openbare ruimte, hoe meer behoefte er zal zijn aan formele speelruimte. Er moet dus een relatie gelegd worden tussen de oppervlakte van een gebied en de hoeveelheid uitgegeven gebied. Het volgende rekenvoorbeeld geeft aan hoe:

een wijk is 120 hectare
 reservering voor speelruimte is 300 m² per ha. = 36.000 m²
 het uitgegeven gebied in de wijk is 74%
 reserveer 74% van 36.000 m² = 26.640 m² als formele speelruimte

In feite wordt dus het percentage uitgegeven gebied op de gereserveerde speelruimte gelegd. Een vereenvoudigde berekening gaat als volgt:

een wijk is 120 hectare
 het uitgegeven gebied is 74% = 88,8 hectare
 88,8 hectare x 300 m² = 26.640 m²

In formule: (*% uitgegeven gebied van de wijk in ha.*) x 300 m² = *formele speelruimte.*

Hoe vervolgens de gereserveerde ruimte als formele speelruimte ingericht gaat worden is afhankelijk van een aantal factoren, zoals de bevolkingssamenstelling.

3.1.2 Bestemmingsplan

In het bestemmingsplan wordt in planvoorschriften "spelen en speelvoorzieningen" opgenomen bij de bestemming "Groen". Die ruimte heeft dan een speelbestemming en kan zo nodig opgeëist

worden voor het inrichten van een formele speelvoorziening of ontmoetingsplaats. In de nieuwe bestemmingsplannen is die mogelijkheid al opgenomen: De op de plankaart voor "Groen (G)" aangewezen gronden zijn bestemd voor onder meer speelvoorzieningen. Speelvoorzieningen in de vorm van speelplaatsen/sport-c.q. trapvelden met de hierbij behorende voorzieningen met een oppervlakte groter dan 50 m² zijn uitsluitend toegestaan ter plaatse van de aanduiding "Sv" (Speelvoorziening). Burgemeester en wethouders zijn bevoegd vrijstelling te verlenen teneinde respectievelijk speelvoorzieningen in de vorm van speelplaatsen en sport-/c.q. trapvelden met de hierbij behorende voorzieningen met een oppervlakte groter dan 50 m² toe te staan op een locatie die niet overeenkomstig is aangeduid op de plankaart, met inachtneming van de volgende voorwaarden:

- a. de verkeersveiligheid niet in het gedrang mag komen;
- b. een onevenredige toename van de aantasting van het woon- en leefklimaat niet is toegestaan.

Kleine speelvoorzieningen zijn dus rechtstreeks toegestaan. De wat grotere voorzieningen zijn specifiek bestemd via een aanduiding op de plankaart. Daarnaast worden eisen gesteld aan de maatvoering van bouwwerken, geen gebouw zijnde. Via een vrijstelling is het mogelijk om binnen de bestemming op andere locaties grotere speelvoorzieningen toe te staan.

Ruimte reserveren in nieuwbouwwijk

Om ervoor te zorgen dat in nieuwbouwprojecten en bij de herstructurering van wijken rekening gehouden wordt met speelplekken, zal in het bestemmingsplan de richtlijn van formele speelruimte opgenomen worden. Speelruimte wordt meegenomen in de wijkexploitaties van nieuwe woonwijken. Speelruimte en bespeelbare openbare ruimte dienen vanaf de eerste structuurschets van een nieuwe wijk als volwaardig element behandeld te worden, zowel in stedenbouwkundig opzicht als in de grondexploitatie. De 3%-norm wordt hierbij gehanteerd. Door de speelbestemming vast te leggen in het bestemmingsplan wordt voorkomen dat de ruimte in de tussentijd wordt bebouwd.

Bouwvergunning

Voor het plaatsen van speeltoestellen die lager zijn dan 3 meter, is volgens het Bouwbesluit geen vergunning nodig. Gaat het om toestellen die hoger zijn dan 3 meter, dan is die vergunning wel nodig. De vergunning wordt verleend als de plaatsing van het toestel past in het bestemmingsplan en voldoet aan bouwtechnische eisen in het bouwbesluit.

3.2 Bereikbaarheid

Kinderen moeten speelplekken goed en veilig kunnen bereiken, zonder dat zij grote barrières hoeven te nemen. Dat geldt voor kinderen tot zes jaar. In deze zin vormen watergangen, wegen met een hogere snelheidslimiet dan 50 km/u, of ringwegen een fysieke barrière. Daarnaast zijn er ook emotionele barrières. In deze zin kunnen duidelijke wijkgrenzen een hoge drempel vormen. Door deze barrières ontstaan wijkblokken waarbinnen de richtlijn voor speelruimte (zie 3.1) van toepassing is. Een minimale eis is dat een wijkblok tenminste één speelterrein heeft op blokniveau en één op buurniveau. Van de oudere jeugd mag verwacht worden dat zij een grotere afstand kunnen overbruggen en grotere wegen kunnen oversteken. Het volgende schema (NUSO) geeft een beeld van de bereikbaarheid van de verschillende planniveaus voor de gebruikersgroep.

Tabel 3.3

Niveau	Oppervlakte speelvoorziening	Gebruikersgroep	Bereikbaar voor
Blokniveau	100 m ²	0 – 18 jaar	* Allemaal
Buurtniveau	1225 m ²	0 – 18 jaar	* Alle 6–18 jarigen * 0–6 jarigen binnen een straal van 100 meter
Wijkniveau	6400 m ²	0 – 18 jaar	* Alle 12-18 jarigen * 0-6 jarigen binnen een straal van 100 meter * 6-12 jarigen binnen een straal van 300 meter

Het is noodzakelijk dat een speelvoorziening centraal in het verzorgingsgebied ligt. Niet alleen voor een maximale effectiviteit van de investering, maar ook voor een maximale benutting van de investering.

Voor de Wijchense situatie hanteert OBB in het beheerplan de onderstaande wijkindeling, waarbinnen de 3%-norm van toepassing is.

Tabel 3.4

Wijk	Buurt	Wijk	Buurt
Alverna	Alverna	Zuid	De Weertjes
Balgoij	Balgoij		Kronenland
Batenburg	Batenburg		Diepvoorde
Bergharen	Bergharen		De Ververt
Hernen	Hernen		Hoogmeer
Leur	Leur		Huissteden
Niftrik	Niftrik		De Geer
Woezik	Saltshof		Eisland
	Veenhof		Abersland
Centrum&Valendries	Centrum&Valendries		Sluiskamp
Wijchen Noord	Wijchen Noord		Oudelaan
	Hofsedam		De Grippen
Achterlo	Kraaijenberg		Zevendreef
	Homberg		Zesakkers
	Heilige Stoel		Kerkeveld
West	Aalsburg	Diemewei	
	Blauwe Hof	De Meren	
		De Gamert	
		De Flier	

3.3 Aantal kinderen per speelvoorziening

De hoeveelheid kinderen die gebruik maken van dezelfde speelplek is tevens bepalend voor de kwaliteit van het spelen. OBB maakt gebruik van de indeling zoals in onderstaande tabel. In tabel 3.4 is af te lezen hoeveel kinderen gebruik maken van dezelfde speelplek.

Tabel 3.4

Leeftijd	Aantal kinderen per speelvoorziening
0-5 jarigen	15 - 30
6-12 jarigen	55 - 70
13-18 jarigen	85 - 100

3.4 Samenvatting

Per hectare uitgegeven gebied wordt 3% gereserveerd voor formele speelruimte. In formule: (*% uitgegeven gebied van de wijk in ha.*) $\times 300 m^2$. Vervolgens wordt vastgesteld hoeveel ruimte van de reservering er nodig is aan de hand van het aantal kinderen dat in het verzorgingsgebied woont. Eén formele speelplek voor minimaal 15 maximaal 30 kinderen van 0-5 jaar; één formele speelplek voor 55-70 kinderen van 6-12 jaar; één formele speelplek voor 85-100 kinderen 13-19 jaar. Naarmate de informele speelruimte groter is, daalt het aantal formele speelplekken. Naarmate er minder kinderen wonen in het verzorgingsgebied, daalt het aantal formele speelplekken. De situering wordt gerelateerd aan een maximaal bereik volgens de actieradius van respectievelijk 100 en 300 meter.

Hoofdstuk 4: Kwalitatief niveau speelvoorzieningen

Met het kwalitatief niveau bedoelen we de inrichting van speelplekken met toestellen en speelaanleidingen, de veiligheid (attractiebesluit), en het beheer, onderhoud en de vervanging van speelvoorzieningen. In dit hoofdstuk gaan we in op spelsoorten en soorten speelruimte die daarvoor nodig zijn. Meer hierover staat in het Speelbeheerplan.

4.1 Spelsoorten

Kinderen beschikken over een enorm repertoire aan spelsoorten. Afhankelijk van leeftijd en ontwikkelingsstadium hebben kinderen en jongeren aandacht voor specifieke spelsoorten (child friendly cities, 2006).

Bewegingsspel: rennen, fietsen en skaten, klimmen, balanceren, glijden en springen. Kinderen zitten vaak boordevol energie en leven zich uit in bewegingsspelletjes. En passant ontwikkelen ze hun motorische vaardigheden en hun conditie.

Constructiespel: spelen met blokken, stenen en stukken hout, hutten bouwen en rivieren graven in het zand zijn voorbeelden. Al spelend leren kinderen en jongeren verschillende materialen kennen en gebruiken.

Rollenspel: op jonge leeftijd imiteren kinderen volwassenen. Op latere leeftijd gaat dit over in fantasiespel met eigen inbreng en zelfbedachte situaties. Kinderen en jongeren gebruiken daarbij alle voorwerpen die maar voorhanden zijn. De alledaagse werkelijkheid verandert in een wereld vol magie en avontuur. Op die manier verwerken kinderen en jongeren indrukken en leren ze omgaan met verschillende emoties.

Regel- en wedstrijdspel: in wedstrijden kunnen kinderen hun prestaties vergelijken met die van anderen. Het geeft kinderen een idee van waar ze goed in zijn en stimuleert ze om verder te oefenen en beter te worden.

Ontmoeting, dromen, kijken, rust: van tijd tot tijd hebben kinderen en jongeren momenten nodig om te rusten, te kletsen of weg te dromen. Ze observeren volwassenen en andere kinderen om van hen te leren. Ook daar moet ruimte voor zijn.

4.2 Inrichting van informele speelplekken

In de inrichting verdienen *speelaanleidingen* de voorkeur boven *speeltoestellen*. Een speelaanleiding vormt alle inrichting van de openbare ruimte (behalve speeltoestellen) die kinderen uitlokt om te spelen. Voorbeelden zijn een muurtje, een vissteiger, een plas water, struiken, heuveltjes, trappen of andere hoogteverschillen. Maar ook een hinkelbaantje of een knikkertegel. Toestellen die worden geplaatst zouden vooral gericht moeten zijn op algemene spelbehoeften, zoals schommelen, wippen, glijden, klimmen. Speelaanleidingen en speeltoestellen moeten prikkelend zijn voor de fantasie wat betreft rollen- en fantasiespel, maar ook wat betreft constructiespel. Geef kinderen zoveel mogelijk de gelegenheid om zelf te kunnen verzinnen wat ze ervan maken of erbij fantaseren. Dit verhoogt de gebruiksmogelijkheden van een toestel en zo ook van de locatie zelf. Speelelementen, eenvoudige speelmogelijkheden zoals een knikkertegel, hinkelbaantje, springtouwpaaltje worden aangelegd om het spelen in de directe omgeving te stimuleren. Ook kan bijvoorbeeld straatmeubilair (ook in de woonomgeving) net iets meer bieden dan de functie zelf zoals het kunnen gebruiken van deze elementen als speelaanleiding.

In het onderhoud- en beheerplan wordt nader ingegaan op de vormgeving van de informele speelruimte.

4.3 Inrichting van formele speelplekken

Speelplek op blokniveau

Op een formele speelplek op blokniveau zijn drie à vier speeltoestellen aanwezig. Als de plek ook een combinatie is met speelvoorziening op buurt- en/of wijkniveau, dan staan er ook een afvalbak en een bankje.

Heel belangrijk is dat de samenstelling van de speelplek gevarieerd is en voldoende uitdagend voor de kinderen. Er moet een combinatie van spelsoorten te vinden zijn. Van het aantal speeltoestellen kan afgeweken worden als er een combinatietoestel wordt geplaatst met een veelvoud aan spelsoorten.

Speelplek op buurtniveau

Een speelplek op buurtniveau is ingericht met spelsoorten voor wat oudere kinderen van 6 tot en met 12. Deze speelplek kan behalve, of in plaats van, speeltoestellen in deze leeftijdsklasse, worden ingevuld met sportieve aanleidingen, zoals een trapveldje of baskets.

Speelplek op wijkniveau

De inrichting hiervan richt zich op de oudere jeugd boven de 12 jaar en staat in het teken van sport (trapveld, skatebaan, basketveld, etc) en ontmoeting.

Formele jongerenontmoetingsplekken

In Wijchen zijn momenteel JOP's in Balgoij, Hernen, Wijchen-noord (Klapstraat), Wijchen-zuid (Oosterpark) en Wijchen-west (Westerdreef). In Batenburg, Bergharen en Wijchen zuid-oost (bij jongerencentrum) zijn jongerenontmoetingsplekken in voorbereiding. Bij een aantal JOP's is er een combinatie met een (verhard) sportveld of skatebaan (Klapstraat). Het plan Huurlingsedam bevindt zich in de voorbereidende fase. In de randvoorwaarden is aangegeven dat een jongerenontmoetingsplek in de buitenruimte ook in deze wijk aan de orde moet zijn. In Kerkeveld is afgelopen jaar een inhaalslag gemaakt als het gaat om speelplekken voor de jongere kinderen. Voor de oudere jeugd willen we ook een ontmoetingsplek realiseren. Voor deze leeftijdsgroep (10-19 jaar) is geen voorziening in de wijk.

Omheining van speelplekken

Speelplekken worden in principe niet omheind. Buiten het kostenaspect bij de aanleg is ook het weinig fraaie aanzien van een dergelijke afscheiding reden voor het feit dat hiertoe niet wordt overgegaan. Het dorpse karakter van de gemeente maakt omheining door middel van hekwerken overbodig. Niettemin zijn er situaties denkbaar waarin het wel wenselijk is om een gedeelte van de speelvoorziening te omheinen. Ten eerste wanneer de ligging van een speelplek nabij een drukke weg of water is, kan het uit veiligheidsoverweging verstandig zijn om de plek aan die kant af te schermen. Ten tweede is afrastering noodzakelijk indien een speelplek naast een hondenuitlaatvoorziening gesitueerd is. De aanwezigheid van een goede afscheiding is noodzakelijk om voorspelbare overlastsituaties te voorkomen. In bepaalde gevallen zou daarom overwogen kunnen worden om toch een afrastering te plaatsen, waarnaast indien gewenst nog beplanting zou kunnen worden aangebracht. Wil je apert voorkomen dat een hond vanuit een hondenuitlaatplaats een naastgelegen kinderspeelplaats inloopt, dan is enkel afrasteren adequaat.

Indien een afscheiding wenselijk c.q. noodzakelijk is, wordt er gekozen voor een natuurlijke afscheiding tussen de speelvoorziening en zijn omgeving. Deze afscheiding bestaat uit laagblijvende tot middelgrote struiken of haagbeplanting. De beplanting dient tenminste 80 cm hoog te zijn en bij voorkeur aaneengesloten (haagbeplanting) zijn. Bijkomend voordeel van een haag op die hoogte is dat de omgeving minder visuele overlast zal ervaren.

4.4 Huidige situatie en streefbeeld

In het beheerplan heeft het ingenieursbureau OBB een quickscan uitgevoerd naar de huidige situatie van de speelplaatsen. Hierbij is gekeken naar de speel- en ontmoetingsmogelijkheden voor de kinderen van 0 tot 19 jaar in de gemeente Wijchen. Er is zowel naar de informele als de formele ruimte gekeken. Resultaten van de quickscan zijn terug te vinden in het rapport.

Vervolgens heeft OBB op basis van de wijkindeling van tabel 3.4 onderzocht wat er per wijk moet gebeuren om de formele speelruimte aan te passen aan de normen, zoals ze in deze nota besproken zijn. Zo is een streefbeeld tot stand gekomen. Tevens heeft OBB voorstellen gedaan om de openbare ruimte meer gebruiksvriendelijk te maken als informele speelruimte. De uitkomst van de analyse is te vinden in het rapport.

De bedoeling is om gefaseerd te komen tot het streefbeeld.

Hoofdstuk 5: Betrokkenheid van de buurt bij de inrichting van speelplaatsen

Een speelplek is een voorziening voor kinderen en staat midden in de wijk. Om ervoor te zorgen dat de plek ook “van” de wijk wordt, is een directe betrokkenheid van de gebruikers en omwonenden van groot belang. Het initiatief voor de herinrichting van een wijk wordt dan ook gelegd bij de leefbaarheidsgroep. Periodiek formuleert de leefbaarheidsgroep een speelplan waarin aangegeven wordt wat de wensen zijn van de buurt. Op grond van een veranderde samenstelling van kinderen (in aantal, leeftijdsopbouw) kan er behoefte zijn aan meer of minder formele speelvoorzieningen en ook aan het soort speelvoorziening. Doordat bijvoorbeeld kinderen ouder zijn geworden sluit een speelvoorziening niet meer aan bij de gebruikers, en zullen er andere toestellen geplaatst moeten worden. De gemeente levert de demografische gegevens zodat de leefbaarheidsgroep kan aangeven hoe de kindersamenstelling in de buurt is. Aan de hand van die gegevens kan de behoefte aan formele speelruimte berekend worden, en kan de leefbaarheidsgroep een voorstel doen om toestellen te herschikken en/of te vervangen door nieuwe toestellen.

Bij de totstandkoming van de speelplannen, kan ook de Jongerenraad een adviserende rol vervullen. Vooral als er voorzieningen voor de oudere jeugd (12-19 jaar) gerealiseerd gaan worden, is de betrokkenheid van de Jongerenraad aan te bevelen. Zij vertegenwoordigt alle jongeren in Wijchen, terwijl de leefbaarheidsgroep alleen de kinderen en jongeren in hun eigen wijk betreft bij het speelplan. Jongeren hebben echter een onbegrensde actieradius. De jongerenraad kan derhalve de leefbaarheidsgroep van samenhangend advies voorzien namens de gehele doelgroep.

De gemeente zal vervolgens die speelplannen toetsen aan de kaders. Na terugkoppeling organiseert de leefbaarheidsgroep een inloopavond waarop de bewoners nogmaals kunnen reageren alvorens het plan definitief wordt en ter uitvoering wordt gebracht.

5.1 Formulering Speelruimteplan

De leefbaarheidsgroep formuleert eens in de vijf jaar een speelruimteplan. In dit plan doet de leefbaarheidsgroep onderzoek naar de speelmogelijkheden in de buurt. In het plan worden onderstaande vragen beantwoord:

1. Waar wonen de kinderen?

Ofwel: waar doet de vraag naar speelruimte zich het sterkst voor en waar nauwelijks. De gegevens kunnen worden samengevat naar de drie leeftijdscategorieën.

2. Waar kun je spelen?

Dit betreft alle formele speelvoorzieningen: openbare speelplaatsen, trapvelden en de speelplaatsen bij scholen en de speeltuinen. Allen worden bezocht, opgenomen en beoordeeld op functie (speelwaarde). Ook wordt gekeken naar hoe je in de wijk op straat, grasveld, plein en in plantsoen kunt spelen.

3. In hoeverre voldoen de speelvoorzieningen aan de behoefte in de wijk?

Dit gaat over de vraag of de speelvoorzieningen nog aansluiten bij de kinderen in de wijk. Is er voldoende speelgelegenheid voor de drie leeftijdscategorieën? Hierbij rekening houdend met de kaders van a) aantal kinderen per speelplek, b) actieradius, c) speelfuncties van de toestellen.

4. Hoe ziet de gewenste inrichting van de formele speelvoorzieningen eruit?

Op basis van de antwoorden op de drie geformuleerde vragen kan de leefbaarheidsgroep conclusies trekken en een voorstel doen over de nieuwe gewenste inrichting van de formele speelvoorzieningen. Hierbij bestaat de mogelijkheid van herplaatsen van toestellen, plaatsen van nieuwe toestellen, of het verwijderen van toestellen.

De voorstellen zijn gebonden aan de vastgestelde kaders.

Hoofdstuk 6: Financiële consequenties van het beleid

Er is geld nodig voor het realiseren van het streefbeeld op basis van de geformuleerde normen, en het daaraan gekoppelde onderhouds- en beheerplan voor arsenaaluitbreiding. Zo zal er geld moeten zijn voor aanschaf, onderhoud, en vervanging van nieuwe speelvoorzieningen (waaronder ook vallen: sporttoestellen met bijbehorende ondergronden, en jongerenontmoetingsplekken); en voor banken en afvalbakken.

6.1 Kosten nieuw beleid

OBB heeft in een quickscan, aan de hand van de hier geformuleerde normen, het streefbeeld voor formele speelvoorzieningen berekend. Op basis van deze analyse kan gewerkt worden aan het realiseren van het streefbeeld. Nadat dit proces afgerond is, kan een nieuwe ronde opgesteld worden. Gedachte hierachter is dat elke leefbaarheidsgroep eens in de vijf jaar aan de beurt is om een speelplan te formuleren. Dat lijkt een mooie tijd om de speelplekken aan te passen aan de demografische ontwikkelingen: meer/minder kinderen in de wijk; leeftijdsopbouw van kinderen. Om dit speelplan te kunnen uitvoeren wordt een budget beschikbaar gesteld om de nieuwe speeltoestellen (waaronder ook de voorzieningen voor breedtesport vallen) en de benodigde ondergrond te financieren. In alle gevallen geldt dat arsenaaluitbreiding van toestellen ook leidt tot het aanpassen van de budgetten voor beheer en vervanging, zoals dat in de beheervisie op speelvoorzieningen is weergegeven.

Nieuwe en te verbeteren plekken

In het streefbeeld wordt een aantal nieuwe speelplekken voorgesteld. Bij een nieuw aan te leggen voorziening wordt uitgegaan van gemiddeld drie à vier toestellen per speelplaats. Ook op de bestaande locaties wordt deze drie à vier toestellen toegestaan. Staan er veel meer toestellen dan worden deze secundair en staan er minder of te weinig voor de doelgroep dan worden er toestellen bijgeplaatst.

De gemiddelde toestelprijs zonder veiligheidsondergrond bedraagt in Wijchen circa € 1.510,--. Voor het aanbrengen van eventuele valdempende ondergronden (schors) wordt uitgegaan van 25% van de totale investering in speeltoestellen. Voor de raming van de toestelprijs voor nieuwe toestellen is uitgegaan van een bedrag van € 1.210,-- voor de kleinere toestellen en € 2.710,-- voor grotere toestellen.

Bezuiniging door hergebruik van secundaire toestellen

Van de huidige toestellen zijn in de quickscan 108 toestellen als secundair aangewezen. De reden hiervoor kan zijn dat de speelplek waar ze staan secundair wordt (in totaal zijn 19 speelplekken als secundair aan te wijzen), ze teveel zijn op een plek, of dat ze niet geschikt zijn voor de leeftijdscategorie in het streefbeeld. Van deze toestellen is aan de hand van de leeftijd, het type en de staat van onderhoud een inschatting gemaakt of het toestel geschikt is om nog te verplaatsen. Ingeschat is dat 5 toestellen kunnen worden hergebruikt, zodat er een (geringe) besparing ontstaat op de investeringskosten.

Voor de aanpassing van het huidige formele speelvoorzieningenniveau naar het toekomstbeeld zou een eenmalige investering nodig zijn ter grootte van € 400.900,--. Het is mogelijk om de realisatie gefaseerd uit te voeren. Dit geldt niet alleen qua tijdsperiode maar ook wat betreft soort speelruimte. Je kunt ervoor kiezen om bijvoorbeeld alleen de formele ruimte te realiseren naar het streefbeeld, en de informele ruimte te laten voor wat het is; of alleen in gevallen van nieuwbouw of herstructurering de informele ruimte erbij betrekken. De financiële uitvoering van het plan zal nog separaat uitgewerkt worden.

Tabel 6.2: Eenmalige en bijkomende kosten

Eenmalige kosten realiseren streefbeeld formele speelvoorzieningen	
Realiseren van 25 zoekgebieden plus verbeteren bestaande plekken: 103 nieuwe toestellen	€ 281.000
Bijkomende kosten veiligheidsondergrond 35%	€ 98.400
Hergebruik van 5 van de in totaal 108 secundaire toestellen	-/- € 8.200
Subtotaal	€ 371.200
Uitvoeringskosten van bovenstaande werkzaamheden, 8% van de éénmalige investeringskosten € 371.200	€ 29.700
Totaal eenmalige kosten	€ 400.900

Hoofdstuk 7: Conclusie en aanbevelingen

7.1 conclusie

Kinderen hebben buiten ruimte nodig om te kunnen spelen, bewegen en ontmoeten. Goed bespeelbare openbaar ruimte is belangrijk voor kinderen en vergroot de leefbaarheid van de wijk. Buitenspelende kinderen dragen bij aan het ontstaan en behoud van een sociaal netwerk in de buurt. De openbare ruimte om te spelen, bewegen en ontmoeten staat echter voortdurend onder druk. De ruimte wordt ook opgeëist voor andere (woon)functies.

Het belang van speelruimte wordt landelijk, provinciaal en lokaal onderkend. Spelen en bewegen is belangrijk vanwege sociale en psycho-motorische redenen. Bovendien is spelen belangrijk voor een goede gezondheid. De jeugd moet meer gaan bewegen om het toenemende overgewicht te bestrijden.

Er is in de gemeente Wijchen geen speelruimtebeleid waarin de (financiële) kaders zijn vastgesteld om een adequate inrichting van de buitenruimte voor spelen, bewegen en ontmoeten te garanderen. Het inrichten van speelplekken gebeurt ad hoc. Er wordt incidenteel geld vrijgemaakt om nieuwe speeltoestellen te plaatsen. Er ligt echter geen heldere visie op spelen en ontmoeten achter. De gemeente reageert op signalen vanuit de bevolking. De kosten van buitenspeelruimte en de belangen van de jeugd worden dan iedere keer afgewogen tegen de belangen van verkeer of woningbouw. Dit leidt tot versnippering en vaak kostbare oplossingen. Een financiële doorrekening vindt ook niet plaats wanneer speeltoestellen, jongeren ontmoetingsplekken en (breedte)sporttoestellen geplaatst worden. Het budget voor beheer en onderhoud is niet gekoppeld aan arsenaaluitbreiding. Hierdoor zijn er onvoldoende middelen voor beheer en onderhoud. Daarnaast wordt er niet voldoende afgeschreven op de toestellen. Als een speeltoestel kapot gaat, zal er geen geld zijn om het te vervangen. Om deze redenen is het noodzakelijk dat er een speelruimtebeleid wordt geformuleerd waarbij ook de financiële consequenties worden opgenomen.

In deze nota zijn we ingegaan op de vraag hoe er een aanvaardbare speelruimte in Wijchen tot stand kan komen. Aanvaardbare ruimte ontstaat wanneer er een adequaat kwantitatief en kwalitatief speelvoorzieningsniveau in de gemeente Wijchen is. Dit hangt af van de visie op spelen. Voor Wijchen luidt die visie op spelen, bewegen en ontmoeten als volgt:

Kinderen zijn volwaardige medegebruikers van de openbare ruimte. Er moet voldoende ruimte en mogelijkheid zijn om te spelen en te bewegen, omdat spelen en sporten bijdragen aan een evenwichtige ontwikkeling van het kind, zowel op sociaal als op lichamelijk vlak. Het speelbeleid richt zich op kinderen in de leeftijd van 0 tot 19 jaar. Informele speelruimte en speelaanleidingen zijn belangrijk. Bij onvoldoende geschikte informele speelruimte zal formele speelruimte gecreëerd moeten worden. De speelruimte moet veilig zijn. Participatie van bewoners in de vormgeving van de speelruimte is heel belangrijk. Het initiatief voor aanpassing van bestaande speelruimte ligt bij de bewoners. In bestemmingsplannen van woonprojecten wordt sport- en speelruimte gereserveerd en speelvoorzieningen opgenomen in de uitvoering. De jeugdigen hebben een stem in hoe de speelplek eruit gaat zien. De gemeente geeft de randvoorwaarden aan. Gemeente en bewoners werken samen bij de uitwerking van de plannen. Er wordt gestreefd naar zoveel mogelijk speelvoorzieningen die uitdagend zijn voor lichaam en geest.

We hebben onderstaande conclusies getrokken met betrekking tot de huidige praktijk in Wijchen:

- Er bestaat een beperkt aantal wettelijke voorschriften met betrekking tot spelen. Ten eerste is er het Attractiebesluit. Hierin wordt de veiligheid van speeltoestellen geregeld. Ten tweede zijn speeltoestellen die hoger zijn dan 3 meter bouwvergunningplichtig. In het bestemmingsplan wordt in planvoorschriften "spelen en speelvoorzieningen" opgenomen bij de bestemming "Groen". Die ruimte heeft dan een speelbestemming en kan zo nodig

opgeëist worden voor het inrichten van een formele speelvoorziening. vereist. Er gelden verder geen voorschriften voor speelvoorzieningen.

- De huidige praktijk van het speelbeleid voor de jeugd valt uiteen in speelvoorzieningen voor kinderen tot twaalf jaar, breedtesport, en sport- jongerenontmoetingsplekken voor jeugdigen van 12 tot 19. Hierdoor wordt het moeilijker om speelvoorzieningen te realiseren die op de verschillende leeftijdsgroepen zijn afgestemd. Tevens worden de financiële middelen niet efficiënt genoeg benut door het ontbreken van een samenhangende aanpak.
- Er is geen norm vastgelegd over de omvang van formele speelvoorzieningen in de openbare ruimte. Hierdoor bestaat het gevaar dat de openbare ruimte wordt opgeëist door andere (woon)functies waardoor speelruimte in het gedrang komt. In nieuwbouw- of herstructureringsprojecten vormt speelruimte vaak een sluitpost waardoor ook hier het gevaar bestaat dat er onvoldoende speelplaatsen gerealiseerd worden.
- Er is geen richtlijn voor het aantal speelvoorzieningen. Er kan daarom nu ook niet beargumenteerd uitgelegd worden waarom er op bepaalde plaatsen wel of geen speelvoorziening wordt aangelegd. De enige reden is dat het budget niet toereikend is, of "dat er in de buurt al genoeg is". Ook is er geen richtlijn voor het aantal kinderen per speelvoorziening. Om te kunnen bepalen of er voldoende speelvoorzieningen zijn, zou je deze richtlijnen wel moeten hebben.
- Overleg met gebruikers en omwonenden van speelplaatsen is belangrijk voor het creëren van draagvlak voor dergelijke voorzieningen in de wijk.
- Er is geen geld om nieuwe speeltoestellen te plaatsen. Incidenteel worden wel eens wat middelen vrijgemaakt. Bovendien is er ook geen geld om nieuwe toestellen te onderhouden en te vervangen. Als je alles volgens het streefbeeld zou willen realiseren, kost dat € 400.900,--. Hiermee is de formele ruimte gerealiseerd conform het toekomstbeeld.

7.2 Aanbevelingen

Op basis van de visie en de deelconclusies uit paragraaf 7.1 komen we tot onderstaande aanbevelingen:

1. Speelbeleid, breedtesport en JOP-beleid wordt samengevoegd tot één samenhangend speelbeleid gericht op kinderen van 0 tot 19 jaar. Er zijn hierbinnen drie categorieën: 0-5 jaar, 6-12 jaar, en 13-19 jaar. Onder spelen wordt verstaan: spelen, bewegen en ontmoeten.
2. Als er onvoldoende informele speelruimte is, dan moet er formele speelruimte gecreëerd worden. Hierbij wordt uitgegaan van een reservering van 3% formele speelruimte (300 m² formele speelruimte per hectare). Op basis van de normen voor het aantal kinderen per formele speelplek, en actieradius, wordt berekend hoeveel van de gereserveerde formele speelruimte nodig is.
3. In bestemmingsplannen wordt expliciet aangegeven waar speelruimte is gereserveerd.
4. Speelruimte en de inrichting ervan worden meegenomen in de grondexploitatie van nieuwe woonwijken.
5. De actieradius voor kinderen tot 6 jaar is 100 meter. De actieradius voor kinderen tussen 6 en 12 jaar is 300 meter. Kinderen ouder dan 12 jaar gaan ook buiten de eigen wijk.
6. Het aantal kinderen per speelvoorziening is:
0-5 jaar: 15 – 30; 6-12 jaar: 55 – 70; 13-19 jaar: 85 – 100.
7. De veiligheid en bereikbaarheid van speelplaatsen kan vergroot worden door het vermijden van barrières. De indeling van wijken is volgens tabel 3.4. Speelterreinen dienen wel een openbaar karakter te hebben. Omheining gebeurt slechts dan wanneer de veiligheid in het

gedrang komt (door de nabijheid van water of een grote weg). Een goede scheiding tussen een hondenuitlaatplaats en een speelplaats is noodzakelijk. Veiligheid wordt ook in acht genomen bij de situering, inrichting en het onderhoud van de speelterreinen, volgens het *Besluit veiligheid attractie- en speeltoestellen*.

8. Op een formele speelplek zijn 3 à 4 toestellen aanwezig. Grotere speelplaatsen hebben tevens een bank en een afvalbak.
9. De betrokkenheid van wijkbewoners en gebruikers wordt gestimuleerd door ze nauw te betrekken bij de situering en invulling van speelplaatsen. De leefbaarheidsgroep formuleert periodiek een speelplan om de speelvoorzieningen aan de veranderde demografische samenstelling aan te passen. De Jongerenraad treedt adviserend op als het gaat om de realisatie van voorzieningen voor de oudere jeugd.
10. Jongeren hebben niet alleen rechten, ze hebben ook plichten. Met de jongeren en bewoners worden afspraken gemaakt over het gebruik van de ontmoetingsplek. Het is aan te bevelen met jongeren regelmatig te spreken over een aantal regels waar ze zich aan moeten houden bij het gebruik van de openbare ruimte. Voldoende formatie voor begeleiding van de jongeren, en handhaving door de politie van de regels is van belang, omdat jongeren nu eenmaal nog moeten worden bijgestuurd af en toe.
11. In de kadernota voor 2008 zal een financieel voorstel worden gedaan hoe het streefbeeld te realiseren. In totaal is een bedrag van € 400.900,-- nodig om de formele speelruimte volgens het streefbeeld te realiseren.
12. Arsenaaluitbreiding speeltoestellen wordt doorberekend in de budgetten voor onderhoud en vervanging, zoals omschreven in de beheervisie speelvoorzieningen.

Literatuur

- GGD Regio Nijmegen, Overgewicht bij jeugd in de regio Nijmegen, 2005.
- Netwerk Childfriendly Cities, Spelen met ruimte. Handboek gemeentelijk speelruimtebeleid, 1^e druk, Haasbeek, Alphen a/d Rijn, 2006.
- Mispelaar, A., Speelterreinen ontwerpen vanuit een pedagogisch concept, in: Delta, 2000.
- Provincie Gelderland, Speelveld in beweging. Beleidsnotitie sport en bewegen, 2003.
- Provincie Gelderland, Ruimte en richting. Kiezen voor de Gelderse jeugd, 2006.
- VROM, Beleidsbrief Nader beleid buitenspeelruimte, kenmerk NIB 2005/217590, april 2006.